

9. Zöldség és gyümölcs

9.1. Zöldség

A zöldség- és gyümölcsfélék piaci tendenciának (elsősorban kínálat) naprakész feltárása nehezebb a többi ágazathoz képest, hiszen az egyes zöldség- és gyümölcsfélék kínálatának alakulására még előzetes adatok sem állnak rendelkezésre. A kibocsátást a piaci árak tendenciája, a szántóföldi vetésterület és a bel- és külpiaci értékesítés alakulása alapján becsüljük.

A kínálat becslése során a felsorolt tényezők közül elsősorban a piaci árakra lehet támaszkodni, mert a többéves tapasztalat szerint a zöldség- és gyümölcsfélék árának alakulása a kínálat változásával nagyobb összefüggést mutat a többi termékéhez képest. Ebből kiindulva feltételezzük, hogy a piaci árak változása alapján megbecsülhető az adott évi zöldség- és gyümölcskibocsátás is. A piaci árak változásának megfelelően módosul az adott évi kínálat is, ami a hazai termés importtal növelt és exporttal csökkentett mennyisége.

9.1.1. Európai piaci tendenciák

Az EU friss zöldségpiacát a kereslet csökkenése, ugyanakkor egyes termékek esetében a magasabb kínálat jellemezte. A friss zöldségfélék többségénél a termelői árak alacsonyabbak voltak 2009-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A közel 5 millió tonnás uniós kínálat hatására tovább csökkent a **vöröshagyma** ára. Lengyelországban az árak közel 20%-kal voltak alacsonyabbak a 10%-kal nagyobb termés miatt. A világ **fokhagymatermésének** háromnegyedét adó Kínában 20-30%-kal csökkent a termőterület 2009-ben. A kínálat csökkenése mellett nőtt a kereslet, elsősorban az új típusú influenza prognosztizált terjedése miatt. Az EU fokhagymatermésének felét adó Spanyolországban csökkent a termés 2009-ben. Az EU-ban termelt 300 ezer tonna fokhagyma mellett az import fokhagyma kvótája a kínai termék esetében 33,7 ezer tonna, az argentiné 19,1 ezer tonna volt.

A vezető friss **paradicsom** exportőr Spanyolországban 15%-kal csökkent a paradicsom termőterülete az előző tavaszra jellemző alacsony ár, valamint a rendkívül veszélyes kártevőtől (levélaknázó moly) való félelem miatt. Mindezek hatására Spanyolország paradicsom exportja közel 15%-kal csökkent. A világ ipari paradicsom termése 39 millió tonna volt, az EU vezető ipari paradicsom termelőjének tekintett Olaszországban 13%-kal nőtt a termés.

Az EU-ban a **fejes káposzta** vetésterülete tovább csökkent, így pl. Lengyelországban 25%-kal kevesebb fejes káposzta termelt. A betakarítás idején a fagy okozott gondot, ami a jó minőségű termék árának emelkedését okozta, illetve nehezítette a betárolást. A világ vezető fejes káposzta termelőjének számító Oroszországban 10%-kal, Ukrajnában 40%-kal csökkent a termőterület.

Az EU **sárgarépa**-piacát 2009-ben túlkínálat jellemezte. Franciaországban a sárgarépa termése 13%-kal nőtt 2008-hoz képest, ami a termelői ár 30%-os csökkenését eredményezte. Olaszországban és Lengyelországban 10%-kal bővült a termés.

Az EU-ban a **görögdinnye** piacát 2009-ben a nagy termésből adódó alacsonyabb árak, és a nehezen eladható készletek jellemezték. Az EU vezető görögdinnye termelőinél (pl. Spanyolország) a bő termés 20%-kal alacsonyabb árakhoz vezetett. Kedvezőtlenül hatott továbbá az árakra, hogy az eltérő érési idejű fajták összeérttek, egyszerre váltak eladhatóvá, továbbá a külpiaci kereslet is csökkent.

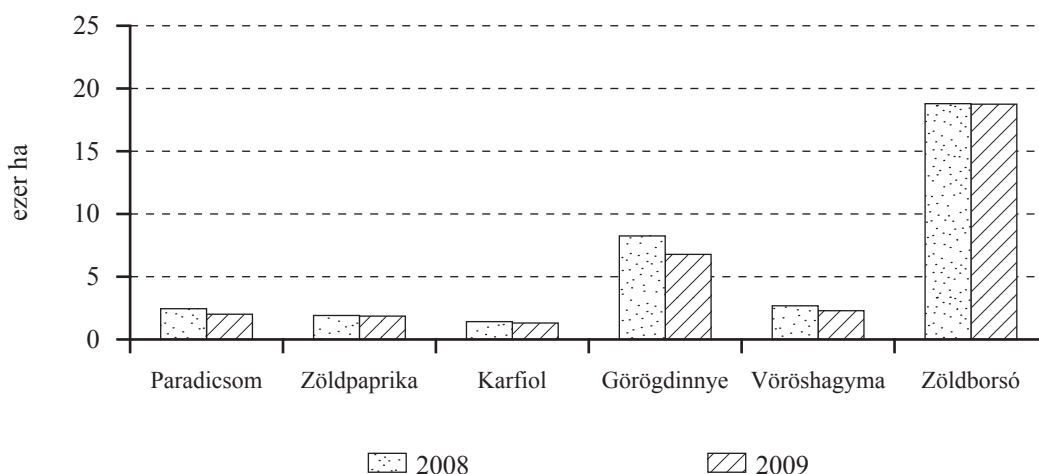
9.1.2. Hazai piaci tendenciák

• Kínálat

Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint a teljes zöldségtermelés 75%-át adó szabadföldi zöldségfélék termőterülete tovább csökkent, amely 2009-ben 20%-kal volt kisebb, mint egy évvel korábban. A **paradicsom** és a **görögdinnye** (18%-kal), a **vöröshagyma** (15%-kal), a **karfiol** (8%-kal), valamint a **zöldpaprika** (3%-kal) szabadföldi termőterülete csökkent. Az étkezési **paprika** termőterülete 3500 hektár volt 2009-ben, ebből 2100 hektár a hajatott, 1400 hektár a szabadföldi étkezési paprika (27. ábra).

27. ábra

Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása

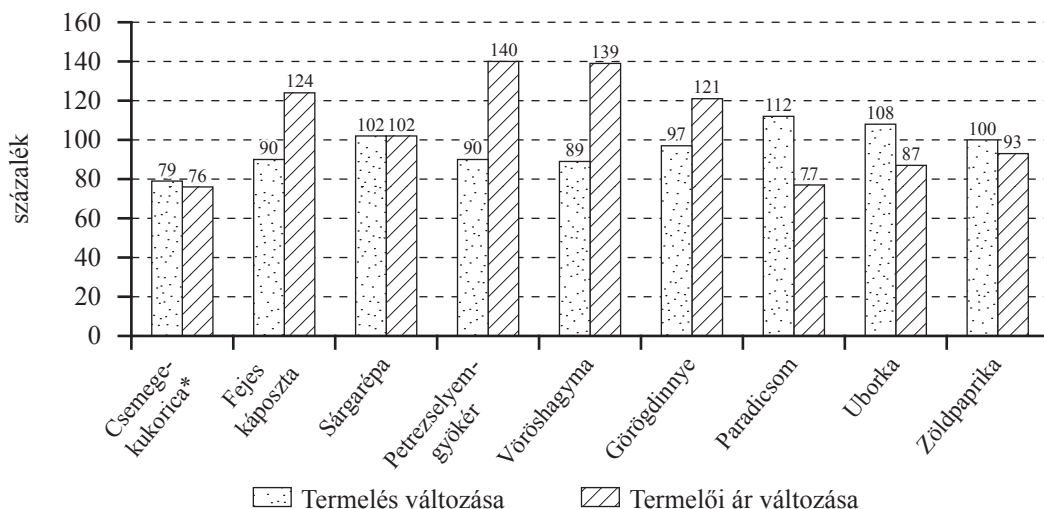
Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

Az AKI PÁIR becslése szerint a 2009. évi összes **zöldségtermés 10%-kal, 1640 ezer tonnára csökkent** az előző évihez képest.

A termesztési kedvre negatívan hatottak az előző évek alacsony felvásárlási árai, illetve a 2009. év elején tapasztalható – a forintgyengüléssel is összefüggő – inputanyag áremelkedés (energia, vetőmag, műtrágya). A zöldségfélék értékesítésekor Magyarországon is érezhető volt a fogyasztás csökkenése, emellett a 2009. évi természeti károk ismét felhívták a figyelmet az öntözés, valamint a jégkárok elleni védekezés fontosságára. Az egyes zöldségfélék (vöröshagyma, burgonya) termésének csökkenéséhez hozzájárult a termőterület zsugorodása, valamint a tavaszi aszály és a nyári tartós meleg. A fejes káposzta vetésterülete és termése az európai tendenciához hasonlóan Magyarországon is csökkent. A termőterület csökkenése, valamint a rövidebb idény miatt a **görögdinnye** termése is kevesebb lett.

Az AKI PÁIR becslése szerint a **csemegekukorica** termése 21%-kal, a **fejes káposztáé** 10%-kal, a **vöröshagymáé** 11%-kal, a **petrezselyemgyökéré** 10%-kal, a **görögdinnyéé** 3%-kal csökkent. Az előző évihez hasonlóan alakult a **zöldpaprika és a sárgarépa** termése. A **paradicsom** termése ugyanakkor 12%-kal, az **uborkáé** 8%-kal nőtt (28. ábra).

**A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása
2008 = 100**

* Felvásárlási ár változása.

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján saját számítás

A hazai zöldségtermés – a KSH adatai alapján – az előző évihez képest 10%-kal kevesebb (186,3 ezer tonna) importtal egészült ki.

Az **uborka** behozatala 20%-kal (13,9 ezer tonna) csökkent, vélhetően a jobb belföldi terméseredményeknek köszönhetően. A friss vagy hűtött **paradicsom** behozatala 28%-kal volt alacsonyabb (12,6 ezer tonna). A **sárgarépa** hazai kínálata az előző évihez képest 10%-kal kevesebb importtal (10,9 ezer tonna) bővült, a **fejes és vöröskáposzta** behozatala 13%-kal (4,2 ezer tonna) nőtt. A 2008. évi bő termés miatt 2009 tárolási időszakában a fejes és vöröskáposzta behozatala még 24%-kal volt alacsonyabb, az év második felében azonban a két és félszeresére nőtt. A **görögdinnye** importja – a kisebb termés ellenére – 26%-kal csökkent (9,4 ezer tonna). A **vöröshagyma** import a vizsgált időszakban 19%-kal (15,6 ezer tonna) nőtt, a tárolási időszakban 20%-kal elmaradt az egy évvel korábitól, ugyanakkor a 2009. évi kedvezőtlen termés miatt a második félévben több mint a kétszeresére nőtt. A **burgonya** behozatala stagnált (23,1 ezer tonna), a **fokhagymáé** 74%-kal (2,4 ezer tonna), a **zöldpaprikáé** 8%-kal (12,1 ezer tonna) nőtt.

• Bel- és külpiazi értékesítés

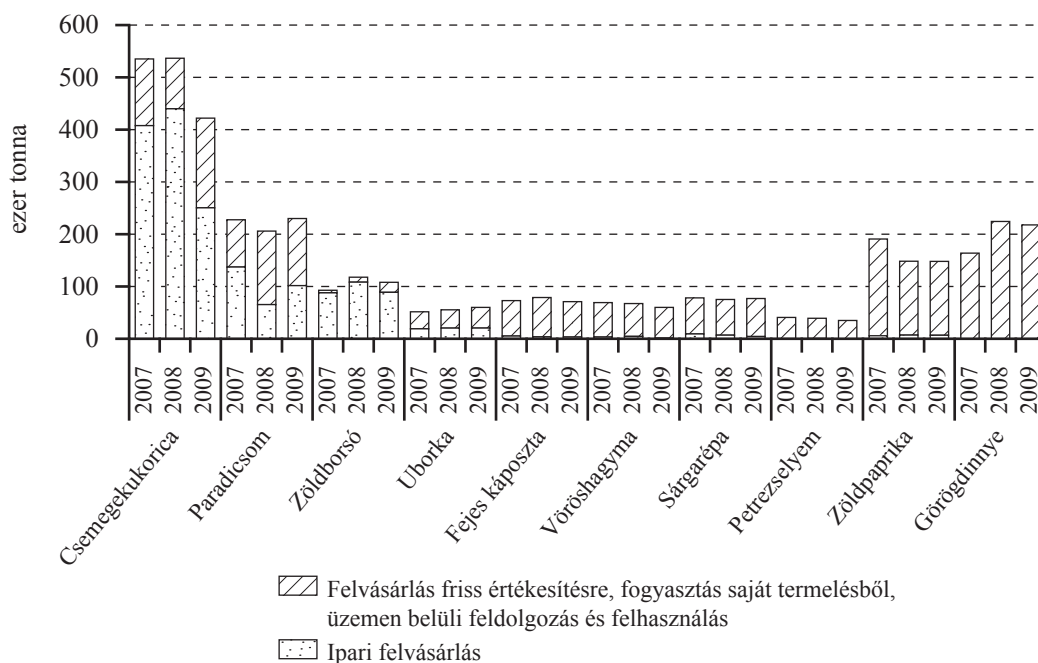
A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása 2009 első tizenegy hónapjában 22%-kal esett vissza az előző év hasonló időszakához képest. Fontos megjegyezni, hogy a 2009. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, amely a 2008. évi terméssel függ össze. Az ipari felvásárlás mennyisége a teljes felvásárlással szinte azonos mértékben (25%-kal) csökkent.

A **csemegekukorica** felvásárlása 42%-kal, a **zöldbabé** 20%-kal, a **zöldborsóé** 18%-kal csökkent. A zöldborsó hozama az aszálytól sújtott területeken nagyságrendekkel maradhatott el a korábbi évektől. A zöldborsó döntő hányada a feldolgozóipar alapanyag igényét (konzerv- és hűtőipar) elégíti ki. Az ipari célú zöldborsó felvásárlási ára 5%-kal csökkent.

A tárolási zöldségfélék közül a **sárgarépa** ipari felvásárlása 36%-kal csökkent a vizsgált időszakban. A **vöröshagyma** teljes felvásárlása 38%-kal esett vissza, ezen belül az ipari 65%-kal. A friss fogyasztási célú **fokhagyma** felvásárlása 44%-kal csökkent, ugyanakkor az ipari felvásárlás 150%-kal nőtt. Kevesebb friss fogyasztásra szánt fokhagyma került a kínálatba, ezért felvásárlási ára 35%-kal emelkedett. A friss fogyasztási célú **paradicsom** felvásárolt mennyisége 15%-kal csökkent. Az ipari paradicsom felvásárlása 60%-kal nőtt. 2009-ben 1580 hektáron 100-110 ezer tonna ipari paradicsomot termesztettek, a termelők és a feldolgozók példaértékű módon fogtak össze, és így sikerült a termést megfelelően értékesíteni. A friss fogyasztásra szánt **zöldpaprika** felvásárolt mennyisége 9%-kal bővült, ezen belül 54%-os növekedés figyelhető meg a felvásárlás nagyobb hányadát jelentő hajtított zöldpaprika esetében. Az összes **fejeskáposzta**-termés 4-5%-át jelentő ipari célú felvásárlás 20%-kal nőtt. A **görögdinnye** felvásárolt mennyisége 13%-kal csökkent a terület zsugorodása, a tavaszi aszály, a jég- és viharkárok miatt (17. melléklet, 29. ábra).

29. ábra

A zöldségfélék termelői mérlege

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

Az összes zöldségtermés 15,3%-át exportálták 2008-ban. Ez az arány 2009-ben nem változott a becsült terméshez képest. A KSH adatai szerint 2009-ben a kivitel 10%-kal, 251,8 ezer tonnára csökkent az előző évihez viszonyítva (18. melléklet).

Az összes frisszöldség-kivitel negyedét adó **görögdinnye** exportja 2009-ben tovább csökkent 12%-kal. A görögdinnye külföldi értékesítését általában nehezíti, hogy a fő célpiacok (német, osztrák) vásárlói előnyben részesítik a spanyol, olasz, görög terméket, és csak annak kimerülésével vásárolnak magyar árut. Emellett 2009-ben a bővebb mediterrán termés is nehezítette a kivitelt. A **zöldborsó** exportjában 15-20%-os részarányú fagyaszott zöldborsó kivitele 53%-kal csökkent. A fennmaradó részt konzervként (2008-ban: 89,9 ezer tonna) – döntő többségében keleti

országokba – szállítottuk. A konzerv zöldborsó kivitele 34%-kal esett vissza. Gyorsfagyasztott **csemegekukoricából** Magyarország az egyik legjelentősebb európai szállító. A kivitel 10%-kal csökkent (45,7 ezer tonna) 2009-ben. A kelet-európai versenytársak megerősödtek (pl. Szerbia vámmentesen szállíthat az EU-ba). A konzerv csemegekukorica kivitele is csökkent 11%-kal. A zöldségfélék kivitelében jelentős részarányt képviselő **zöldpaprika** külpiaci értékesítése 23%-kal nőtt. A **fejes és vöröskáposzta** kivitele stagnált, a **burgonyáé** 20%-kal, a **vöröshagymáé** 55%-kal csökkent, míg a **fokhagymáé** 30%-kal, a **sárgarépáé** 44%-kal nőtt.

9.1.3. A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2008. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2009-ben 4,7%-kal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz mérten (23. melléklet). A KSH közlése szerint a zöldségfélék 2009. évi termelői árindexe január és november között 7,7%-kal csökkent. Az AKI PÁIR által becsült, valamint a KSH közléséből származó árfejlődés közötti különbség elsősorban abból adódik, hogy a KSH árindexe tartalmazza a tárolási zöldségfélék árváltozásait, amelyek ára 2009 elején szinte minden esetben alacsonyabb volt az előző évihez képest. Az AKI PÁIR becslése csak a 2009. évi terméssel kapcsolatos árváltozásokra figyel, valamint nem terjed ki az összes zöldségtermelés 30%-át kitevő csemegekukorica (15%-os csökkenés) árváltozására sem. A két megfigyelésből származó tendencia eltérése a nem azonos értékesítési irányok megfigyelésére is visszavezethető. A zöldségfélék ipari felvásárlása több év átlagában meghaladja a teljes felvásárlás 70%-át, és 2009-ben az ipari felvásárlási árak csökkenő tendenciája (4%) ellentétes volt a növekvő piaci árakéval.

Az AKI PÁIR adatai szerint a Budapesti Nagybani Piacon a tárolási termékek termelői ára emelkedett a kedvezőtlenebb termés következtében. a **vöröshagyma** 39%-kal, a **petrezselyemgyökér** 40%-kal, a **vöröskáposzta** 30%-kal, a **fejes káposzta** 23%-kal, a **sárgarépa** 1,6%-kal. A **burgonya** termelői ára 2009-ben 12%-kal volt magasabb az előző évihez viszonyítva, de még így is elmaradt a 2007. évi szinttől. A **görögdinnye** termelői ára 20%-kal emelkedett. A magyar dinnyeágazatra kedvező hatást gyakorolt az érdekeltek együttműködése, létrejött a Magyar Dinnye Szövetség. A szakmai szervezetek összefogásának is köszönhető, hogy sikerült elkerülni az elmúlt évre jellemző piaci anomáliákat. A 2009. évi kedvezőtlenebb termés következtében a **fokhagyma** termelői ára 37%-kal emelkedett.

A **friss paradicsom** termelői ára tovább csökkent 2009-ben, és 24%-kal volt alacsonyabb 2008-hoz viszonyítva, az import és a belföldi termés növekedése miatt. A **zöldpaprika** termelői ára 6%-kal, az **uborkáé** 14%-kal csökkent (19. melléklet).

9.2. Gyümölcs

9.2.1. Világ és európai piaci tendenciák

A gazdasági válság hatására a gyümölcs fogyasztásában enyhe visszaesés mutatkozott, ugyanakkor egyes gyümölcsfélék termése nőtt. Az alacsony felvásárlási árak számos tagállamban feszültséghez vezettek. Franciaországban 20%-kal volt alacsonyabb a gyümölcs ára a 2008. évhez képest. Ezért nyáron tárcaközi megállapodás született arról, hogy az ágazat megsegítésére kivételesen üzleteken kívül, a parkolóban is lehessen gyümölcsöt forgalmazni a felhalmozódott készletek kiárusítása céljából. Spanyolországban is tiltakoztak az alacsony felvásárlási árak miatt. Az EU almatermésének 35%-át adó francia és olasz termelők érdekképviselői szervei együttesen léptek fel az alacsony felvásárlási árak ellen.

A globális almatermés (64,72 millió tonna) 4%-kal, a körtetermés (15,09 millió tonna) 18%-kal csökkent 2009-ben. Az EU **almatermése** (10,75 millió tonna) 7%-kal kevesebb volt, mint 2008-ban, ugyanakkor 4%-kal több, mint az elmúlt három év átlagában. A régi tagállamokban – 1%-kal kevesebb – 6,8 millió tonna alma betakarítására számítottak. Az új tagállamokban 16%-kal, 3,9 millió tonnára csökkent a termés. Kínában (26 millió tonna) 9%-kal kevesebb, a déli féltekén (5,1 millió tonna) 4%-kal több almát takarítottak be az előző évihez képest. Az EU **körtetermése** becslések szerint 2009-ben 16%-kal, 2,52 millió tonnára, ezen belül az európai vezető körtefajta „Conference” termése 36%-kal nőtt. A déli félteke körtetermése (1,55 millió tonna) 11%-kal emelkedett, elsősorban az argentin termés növekedésének köszönhetően.

Az EU termésbecslési konferenciájának adatai szerint az Unió **kajszibarack** termése (513 ezer tonna) 12%-kal volt magasabb, ugyanakkor a termelői árak elmaradtak a 2008. évihez képest. Az **őszibarack**termés (4 millió tonna) 5%-kal nőtt, beleértve a friss fogyasztási célú, az ipari őszibarackot, valamint a nektarint. Görögországban, az EU legnagyobb ipari őszibarack termelőjénél a termés növekedését prognosztizálták. A gazdasági válság következményeként Oroszország és Ukrajna kereslete mérséklődött az őszibarackfélék iránt, így Görögország Nyugat-Európában próbálta elhelyezni az őszibarackot. Franciaországban az őszibarack és nektarin termésmennyisége 11%-kal nőtt.

A világ **cseresznyetermése**ben az EU mellett Törökország, Irán és az USA meghatározó. Spanyolországban nagy hozamot, jó minőséget vártak, az árak enyhén elmaradtak az előző évihez képest. Olaszországban, májusban jégeső okozott károkat, ami megmutatkozott a magasabb árakban is. Franciaországban a cseresznye termése közel 40%-kal nőtt az elmúlt évihez képest.

A világ összes **meggytermésének** csaknem felét az EU adja (Lengyelország részaránya 40%). Az EU-ban az előző évihez hasonló, 360-370 ezer tonna meggytermést becsültek. Lengyelország termése 20 ezer tonnával, 160-180 ezer tonnára csökkent.

9.2.2. Hazai piaci tendenciák

• Kínálat

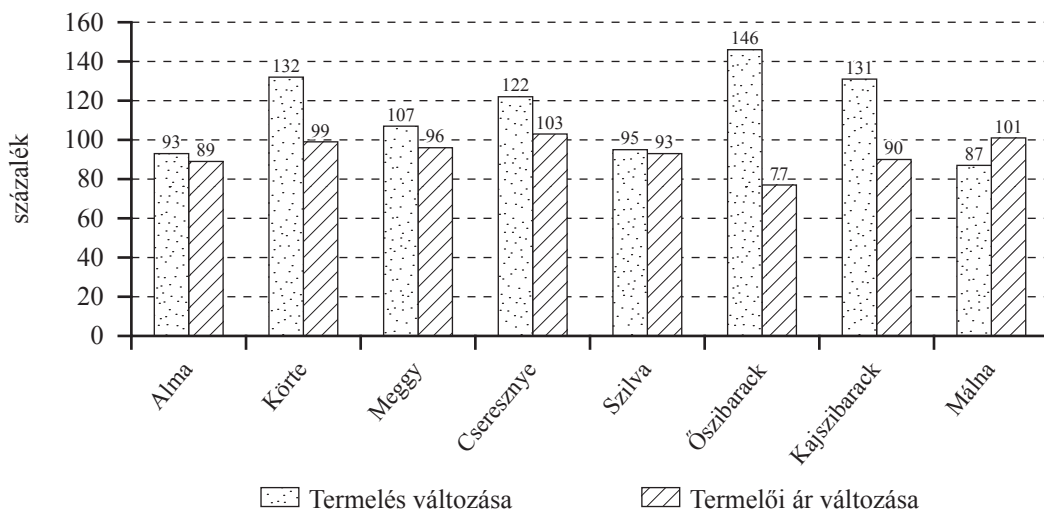
A hazai gyümölcsstermesztés helyzetét 2009-ben jégkárrok, aszály, viharkárrok, az alma esetében pedig az előző évről áthúzódó készletek is nehezítették. Az FVM visszamenőleges hatállyal beemelte a jégeső okozta elemi károkat az agrárkár-enyhítési rendszerbe.

Az AKI PÁIR becslése alapján a 2009. évi **összes gyümölcsstermés 1-2%-kal, 835 ezer tonnára csökkent** az előző évihez képest.

Magyarországon 2009-ben 7%-kal alacsonyabb **almatermést** (525 ezer tonna) becsültünk 2008-hoz képest, ami egyben magasabb a 2006-2008. évek átlagához viszonyítva. Ebből 300 ezer tonna alma csak ipari feldolgozásra volt alkalmas. Az almatermelők számára a 2009. év rosszul alakult, az aszály-, valamint jégkár növelte az ipari alma arányát, emellett a korszerűtlen fajtaösszetétel, az előregedett ültetvényekről betakarított alacsonyabb minőségű étkezési alma kínálatban való nagyarányú megjelenése is kedvezőtlenül hatott a piacra. Az ipari alma alacsony, 4 eurócent (11 Ft/kg) felvásárlási ára tovább nehezítette a termelők helyzetét.

Az AKI PÁIR becslése szerint a **szilva** termése 5%-kal, a **málnáé** 13%-kal csökkent 2009-ben az előző évihez képest. Az **őszibarack** termése 46%-kal, a **körtéé** 32%-kal, **kajszibaracké** 31%-kal, a **cseresznyéé** 16%-kal, a **meggyé** 7%-kal nőtt (30. ábra, 20. melléklet).

**A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása
2008 = 100**

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján saját számítás

A szamóca-, valamint a málnatermesztés ösztönzésére a feldolgozóipari szerződéssel rendelkező termelők – a 2011. december 31-ével záródó időszakban – igényelhetik a **bogyós gyümölcsök** átmeneti területalapú támogatását (43/2009. (IV. 11.) FVM rendelet). A szamóca termőterülete bővült, ugyanakkor az elmúlt években a málnatermesztés költségszintje emelkedett, romlott az ültetvények állapota, a jövedelmezőség csökkent, ezért sokan felhagytak a termeléssel. Tavasszal az aszály okozott gondokat, a betakarítás idején pedig a folyamatos csapadék rontotta a gyümölcs minőségét. Egyes jelentős málnatermesztő régiókban ugyanakkor a nyár eleji eső megújította az ültetvényeket.

Középtávon a hazai gyümölcsök versenyképességének javításához elengedhetetlen az előregedett ültetvények kivágása, illetve újraterelítése, ezzel együtt fajtaváltás, az öntözött terület arányának növelése, valamint a hűtőtárolási lehetőségek fejlesztése.

A hazai kínálatot a belföldi termés mellett külpiazi termékek egészítik ki. A KSH adatai szerint a **gyümölcsök importja** (déli gyümölcsrel együtt) **20%-kal, 213,6 ezer tonnára csökkent** 2009-ben az elmúlt évihez képest. A **déli gyümölcsök** behozatala (173,3 ezer tonna) 15%-kal, ezen belül a banán-import szintén 15%-kal csökkent. A Magyarországon megtermelhető gyümölcsök behozatala 40,2 ezer tonna volt, 40%-kal csökkent, elsősorban az almaimport jelentős visszaesése miatt (21. melléklet). A friss **alma** behozatala ugyanis 53%-kal csökkent, a 2008. évi jobb termés miatt. Az **őszibarack** behozatalának évek óta tartó emelkedése 2009-ben megállt, sőt a felére (4,2 ezer tonna) csökkent a bő termés hatására. Ennek ellenére, eltérően a korábbi évek gyakorlatától, a külpiazi termék nem tűnt el a Budapesti Nagyban Piac kínálatból. Az olasz őszibarackot 30%-kal, az olasz nektarint 45%-kal kínálták magasabb áron a belföldihez képest.

A bogyós gyümölcsűek közül egyedül a **szamóca** esetében jelenik meg évről évre import termék a Budapesti Nagyban Piacon. A fogyasztók a belföldi idényben előnyben részesítik a hazai terméket, ezzel együtt 2009 szezonjában – az elmúlt évtől eltérően – kapható volt még spanyol,

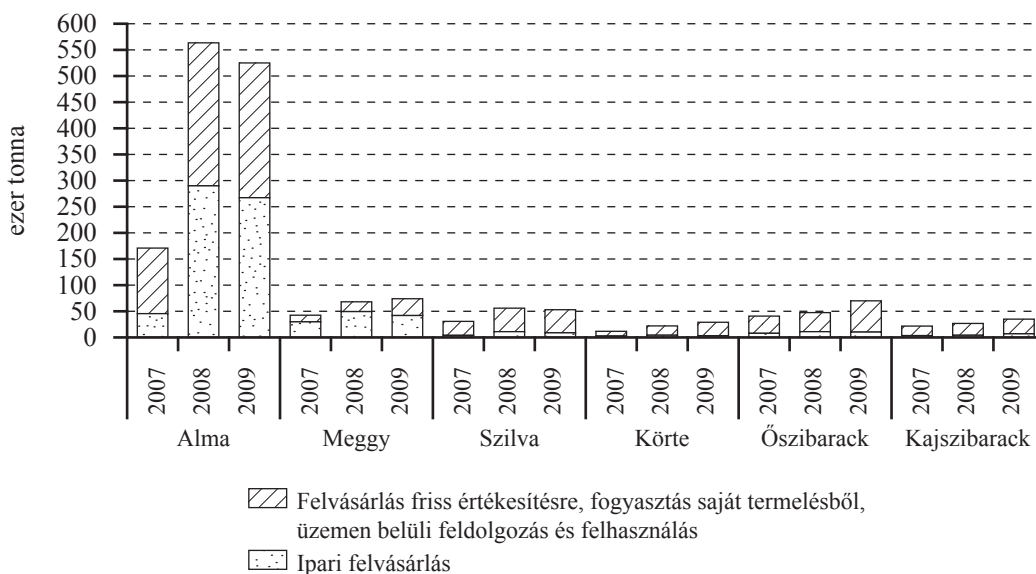
görög, olasz, valamint lengyel áru is. A szamóca importja 2009-ben 40%-kal csökkent, és elsősorban a hazai idényen kívül volt jelentős. Fontos megjegyezni, hogy Spanyolországban a szokásosnál húsz nappal később kezdődött az idény, és kevesebb termést takarítottak be. A spanyol szamócaimport csökkenése így vélhetően az eltolódó szezonkezdettel magyarázható. A pozitív külkereskedelmi egyenleg ellenére a **kajszi** importja az ötszörösére nőtt.

• Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása (ipari és friss együtt) 2009. I-XI. hónapban közel 3%-kal nőtt, ezen belül az ipari célú felvásárlás 4%-kal csökkent. Ez azt jelenti, hogy a gyümölcsfélék nagyobb arányban kerültek frisspiazi értékesítésre. Az ipari **alma** felvásárlása szinte megegyezett az előző évvel, ugyanakkor a felvásárlási ára tovább csökkent 32%-kal, súlyos gondokat okozva ezzel a termelőknek. A **meggy**termés több mint 70%-át adó ipari meggy felvásárlása 15%-kal csökkent 2009-ben. Az ipari meggy felvásárlási ára 15%-kal csökkent, és nem érte el az önköltségi árat sem. Az árcsökkenés irányába hatott, hogy az áruházláncok az EU-ban és Magyarországon is alacsonyabb áron vásárolták meg a feldolgozóktól a meggykompótot. Egy üveg kompótért 2008-ban még 55 eurócent körüli árat kínáltak, szemben a 2009. évi kevesebb mint 50 eurócenttel, ami nyomást gyakorolt a hazai árakra is. A **szilva** frissen történő fogyasztása mellett jelentős az ipari feldolgozása (lekvár, kompót, aszalvány, pálinka, hűtőipari termékek), amely 2009-ben 20%-kal csökkent, míg a felvásárlási ár 13%-kal emelkedett. Az **őszibarack** 2009. évi nagyobb termése ellenére az ipari felvásárlás 7%-kal csökkent. A felvásárlási ár 25%-kal volt alacsonyabb a 2008. évihez képest, mivel a versenytárs görög velő ára jelentősen esett. A bőséges termés hatására az ipari célú **kajszi** felvásárlása 66%-kal, a **cseresznye**é 86%-kal nőtt a megfigyelt időszakban. A **lémálna** 2009. évi nagyobb mennyisége miatt 12%-kal nőtt az ipari feldolgozás, a felvásárlási ár 4%-os csökkenése mellett (31. ábra).

31. ábra

A gyümölcsfélék termelői mérlege

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A KSH adatai szerint a frissgyümölcs-**kivitel** (déligyümölccsel együtt) 4%-kal, 143,5 ezer tonnára nőtt 2009-ben, az előző évihez képest. Ez annak köszönhető, hogy a **belföldi termesztésű gyümölcsök** kivitelének (89,8 ezer tonna) **7%-os csökkenésével** szemben, a kivitel 30%-át jelentő **banán-reexport** (45,3 ezer tonna) **36%-kal bővült** (21. melléklet).

A friss **alma** külkereskedelmi egyenlege jelentősen javult 2009-ben, az import erőteljes visszaesésének köszönhetően. A friss**meggy**-kivitel 21%-kal csökkent, a legnagyobb piacnak számító Németország felé 13%-kal, ugyanakkor Oroszország irányába közel 30%-kal nőtt.

A friss**szilva**-export 20%-kal csökkent a megfigyelt időszakban. A kivitelre negatív hatással lehetett a nagyobb németországi termés, mivel 2009-ben a legnagyobb célpiacunk (Németország) felé a kivitel közel 60%-kal esett vissza. A külpiacon lehetőségek jobb kihasználása érdekében fontos lenne a folyamatos jelenlét (az egészen koraitól a késői érésű szilvafajtáig) az európai piacon.

A pozitív külkereskedelmi egyenleggel rendelkező friss**kajszi**-kivitel 71%-kal, a friss **cseresznyé** 47%-kal nőtt. A magyar **kajszi** elsősorban a késői érésű fajtákkal lehet versenyképes az uniós piacon, hiszen a mediterrán országok termékeinek kifutásával a magyar termék szinte egyedül van jelen a kínálatban. A **málna**export csökkenéséhez a kisebb termés mellett az is hozzájárult, hogy az EU legnagyobb fagyasztott málna beszállítójának számító Szerbiában bőséges termés volt 2009-ben.

A **körte** külkereskedelmi egyenlege negatív volt 2009-ben, mivel az exportja a felére csökkent. Az **őszibarack** kivitele 37%-kal csökkent, a fő célpiacok Oroszország és Ukrajna voltak.

9.2.3. A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfajok 2008. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2009-ben 10%-kal csökkent a Budapesti Nagybani Piacon az előző évihez képest (23. melléklet). A KSH termelői árindexe 2009 első tizenegy hónapjában 20%-os árcsökkenést mutat. Az AKI PÁIR által becsült, valamint a KSH termelői árindex eltérését az okozza, hogy a KSH a termelői árindexbe beleszámítja az ipari felvásárlási árakat is, valamint a tárolási alma előző évinél lényegesen alacsonyabb árát is. A gyümölcsfélék teljes felvásárlásának 80%-át kitevő ipari felvásárlás árváltozásának iránya és mértéke (-10%) megegyezett a piaci árváltozással.

Az AKI PÁIR adatai szerint a legnagyobb mértékben, 23%-kal az **őszibarack** termelői ára csökkent, a **szederé** 17%-kal, az **almáé** 11%-kal, a **kajszié** 10%-kal, a **szilváé** 7%-kal, a **meggyé** 4,3%-kal, a **köszmétéé** 3,5%-kal, a **körtéé** 1,1%-kal (30. ábra). A **szamáca** és a **málna** termelői ára stagnált. A **fekete ribiszke** termelői ára 19%-kal, a **piros ribiszkéé** 11%-kal, a **cseresznyéé** 3%-kal emelkedett.

A gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányal rendelkező **alma** termelői ára 2009 tárolási időszakában a felére csökkent az előző évi kedvező terméseredmények hatására. A 2009. évi friss alma megjelenésekor a betárolt készlet még nem merült ki, ami a termelői árak csökkenését okozta. Emellett fontos megjegyezni, hogy a 2009. évi szezon kezdetén osztrák és olasz hűtőházi alma is megjelent a hazai kínálatban, ami nyomást gyakorolt a magyarországi alma árára.

Az **őszibarack** árának jelentős csökkenése elsősorban a nagyobb terméssel függ össze. A belföldi és a külpiazi őszibarack ára között 2008-ban nem volt lényeges különbség, 2009-ben azonban az olasz őszibarack ára 30%-kal volt magasabb. A **kajszi** bőséges termése 2009-ben a termelői árak csökkenését eredményezte Magyarországon és az EU-ban egyaránt. A **ribiszkefélék** termelői árának növekedése a hazai termék iránti nagyobb kereslettel magyarázható. A **cseresznye** termése nőtt, ennek ellenére az árak is emelkedtek az erős külpiazi kereslet miatt.

A zöldség- és gyümölcsstermelés helyzete 2009-ben kedvezőtlenebb volt a 2008. évinél. AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék termése nagyobb mértékben csökkent, mint a gyümölcsöké. A zöldségfélék 2009. évi termelői árindexe (AKI PÁIR) 4,7%-kal emelkedett, míg a gyümölcsöké 10%-kal csökkent. A frisszöldség (dinnyével) pozitív külkereskedelmi egyenlege 12%-kal romlott 2009-ben, mert a kivitel enyhén nagyobb (10%-kal) arányban csökkent, a behozatalhoz (9%-kal) képest (18. melléklet). A friss gyümölcs külkereskedelmi egyenlege (déli gyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt, ugyanakkor 53%-kal javult a behozatal csökkenése (21%-kal), valamint a kivitel csaknem 4%-os emelkedése miatt (21. melléklet).